

Rekomendacje krajowe w monitoringu dużych drapieżników

1. Kontynuować i ulepszać zatwierdzone przez GIOŚ (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska) metody monitorowania dużych drapieżników, przede wszystkim z wykorzystaniem metod genetycznych (niedźwiedź i wilk) i fotopułapek (ryś), a także uzupełniających (dane telemetryczne, fotopułapki u niedźwiedzia i wilka). Weryfikować i klasyfikować dane pozyskiwane w ramach monitoringu zgodnie z kryteriami SCALP¹.
2. Utworzyć centralną metabazę danych monitoringowych, integrującą informacje gromadzone w różnych instytucjach oraz w ramach odrębnych projektów badawczych, w tym dane dotyczące materiału biologicznego. Metabaza powinna być prowadzona i koordynowana przez GIOŚ.
3. Stworzyć przestrzeń współpracy między naukowcami, organizacjami społecznymi, leśnikami i myśliwymi oraz wspierać integrację danych pochodzących z różnych źródeł w ramach sieci monitoringu. Zrealizować pilotażowy, wspólny monitoring wybranego obszaru w celu zaprezentowania najlepszych bezpośrednich i pośrednich metod monitoringu oraz budowy zaufania do danych naukowych.
4. Doprowadzić do zmiany zasad i źródła pozyskiwania przez GUS danych dotyczących liczebności gatunków chronionych, tak aby były one oparte wyłącznie na danych pochodzących z GIOŚ, a nie na szacunkach. GIOŚ jest jedyną instytucją ustawowo powołaną do realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), którego integralnym elementem jest monitoring przyrodniczy, w tym monitoring gatunków chronionych (art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska). Dane gromadzone w ramach PMŚ są finansowane ze środków publicznych i podlegają ustawowemu udostępnianiu innym instytucjom, w tym GUS. W przypadku braku aktualnych danych z GIOŚ nie należy zastępować ich danymi szacunkowymi innych podmiotów, o ile nie są pozyskiwane zgodnie z metodyką monitoringu PMŚ, lecz jednoznacznie wskazywać „brak danych”.
5. Należy podkreślić znaczenie współpracy transgranicznej w zakresie zarządzania współdzielonymi populacjami gatunków chronionych. Podjąć współpracę na szczeblu rządowym w zakresie zharmonizowania dat prowadzenia monitoringu genetycznego.
6. Zapewnienie stabilnego i przewidywalnego mechanizmu finansowania Państwowego Monitoringu Środowiska, w tym monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych, realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Obecnie monitoring ten opiera się na środkach pozyskiwanych w ramach projektów czasowych (NFOŚiGW, Unii Europejskiej), co skutkuje opóźnieniami w uruchamianiu części prac monitoringowych. W konsekwencji często uniemożliwia to prowadzenie monitoringu w pełnym zakresie i zgodnie z obowiązującymi metodykami. Zapewnienie stałego finansowania w ramach budżetu państwa umożliwiłoby terminowe planowanie i realizację działań monitoringowych, co jest kluczowe dla skutecznej oceny stanu ochrony populacji dużych drapieżników.

¹ https://environment.ec.europa.eu/news/monitoring-status-and-conservation-alpine-lynx-population-scalp-project-2023-11-07_en

National recommendations for monitoring large carnivores

1. Continue and improve the monitoring methods for large carnivores approved by GIOŚ (Chief Inspectorate of Environmental Protection), primarily using genetic methods (bear and wolf) and camera traps (lynx), as well as supplementary methods (telemetry data, camera traps for bear and wolf). Verify and classify the data collected within the monitoring framework in accordance with SCALP criteria².
2. Establish a central monitoring metadata database integrating information collected by various institutions and within separate research projects, including data on biological material. The metadatabase should be maintained and coordinated by GIOŚ.
3. Create a space for cooperation between scientists, non-governmental organizations, foresters, and hunters, and support the integration of data from different sources within the monitoring network. Implement a pilot, joint monitoring program for a selected area to demonstrate best direct and indirect monitoring methods and to build trust in scientific data.
4. Bring about a change in the rules and sources used by Statistics Poland (GUS) to obtain data on the population sizes of protected species, so that these data are based exclusively on data from GIOŚ rather than on estimates. GIOŚ is the only institution legally mandated to implement the State Environmental Monitoring (PMŚ), an integral part of which is nature monitoring, including monitoring of protected species (Article 25(2) of the Act of 27 April 2001 - Environmental Protection Law). Data collected within the PMŚ are financed from public funds and are subject to statutory sharing with other institutions, including GUS. In the absence of up-to-date data from GIOŚ, they should not be replaced with estimated data from other entities unless such data are collected in accordance with the PMŚ monitoring methodology; instead, “no data” should be clearly indicated.
5. The importance of cross-border cooperation in the management of shared populations of protected species should be emphasized. Cooperation at the governmental level should be undertaken to harmonize the timing of genetic monitoring.
6. Ensuring a stable and predictable funding mechanism for the State Environmental Monitoring System, including monitoring of species and natural habitats, implemented by the Chief Inspectorate for Environmental Protection. Currently, this monitoring relies on funds obtained through temporary projects (NFOŚiGW, European Union), which results in delays in launching some monitoring projects. Consequently, this often prevents full-scope monitoring and compliance with applicable methodologies. Ensuring consistent funding from the state budget would enable timely planning and implementation of monitoring activities, which is crucial for effectively assessing the conservation status of large carnivore populations.

² https://environment.ec.europa.eu/news/monitoring-status-and-conservation-alpine-lynx-population-scalp-project-2023-11-07_en

